

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Inleiding

Jong Leren vindt het belangrijk dat kinderen in een veilige omgeving opgroeien en zich kunnen ontwikkelen. Helaas komt het voor dat kinderen in aanraking komen met huiselijk geweld, verwaarlozing, (seksueel) misbruik.

Onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;

Onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

Vaak durven kinderen hier niet met anderen over te praten, omdat zij bijvoorbeeld bang zijn of zich er voor schamen. Het is van belang dat alle medewerkers van Jong Leren alert zijn op signalen van kindermisbruik. In dit protocol wordt beschreven hoe te handelen bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermisbruik.

Deze meldcode huiselijk geweld en kindermisbruik van Jong Leren is gebaseerd op de basis meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, januari 2012.

In aanmerking nemende:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op het primair onderwijs;
- het privacyreglement van Jong Leren

Inhoudsopgave

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

- I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling
 - Stap 1: In kaart brengen van signalen
 - Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselschade
 - Stap 3: Gesprek met de ouder
 - Stap 4: De aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling afwegen
 - Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden
 - Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen
 - Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder
- II Verantwoordelijkheden van [naam basisschool] in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat
- III Sociale kaart van [naam basisschool]

Route voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders: delen van de zorg
- Bij oudersignalen: kindcheck

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
 - groepsbespreking
 - zorgteam
 - zorgadviesteam (ZAT)
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
- Bilateraal overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige intern begeleider of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar
- Consulteer ook het Veilig Thuis
- Consulteer een letselskundige
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders

Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg
- Overweeg een registratie in de Verwijsindex

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld.
- Raadpleeg bij twijfel altijd Veilig Thuis

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

- Bespreek uw zorgen met de ouder
- Organiseer hulp door ouder en leerling door te verwijzen naar Bureau Jeugdzorg
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen
- Volg de leerling

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding
- Meld bij Veilig Thuis

I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.

Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt.

Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt het vroegsignaleringsinstrument van de school of de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling <https://signalenkaart.nl/> gebruikt.

In deze fase wordt de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) geobserveerd waardoor de signalen in kaart gebracht worden.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die opvallen, ontstaat een beeld. Op deze wijze wordt met informatie van de ouder de situatie in kaart gebracht. Daarnaast wordt de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten geobserveerd. Alle signalen worden verzameld waardoor duidelijk wordt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen ondertekend worden. Hierdoor kan later bij de inspectie 'van het onderwijs verantwoording afgelegd worden indien dit wordt gevraagd. Dit wordt vastgelegd in het leerlingendossier.

Indien de signalen duiden op kindermishandeling gepleegd door een medewerker van de school dan wordt dit onmiddellijk gemeld bij het schoolbestuur

Signalen van geweld door een beroepskracht in een zorg – of onderwijsrelatie
Gaan de signalen over mogelijk geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een leerling, dan wordt dit bij de leidinggevende of de directie van de school gemeld, conform de interne richtlijnen.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Veilig Thuis of letseldeskundige

Bij vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling worden de signalen besproken met een deskundige collega. Indien nodig wordt advies aangevraagd bij Veilig Thuis of een letseldeskundige

Bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling wordt de intern begeleider, de directie, de aandachtsfunctionaris kindermishandeling of een collega uit dezelfde klas geconsulteerd. Indien nodig kan de jeugdverpleegkundige, jeugdarts, zorgadviesteam, CJG of de externe vertrouwenspersoon geconsulteerd worden.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het zorgadviesteam en met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien u in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Ook kan advies informatie ingewonnen worden bij Veilig Thuis of het zorgadviesteam over het in gesprek gaan met de ouder. Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en wordt dit meegenomen in de wegging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, wordt advies gevraagd bij het Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste wegging maken of de zorgen terecht zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Voor letselduiding wordt een letseldeskundige geconsulteerd. Hiervoor wordt contact gezocht met Veilig Thuis, waar vertrouwensartsen werken, voor advies.

Voor het bespreken in het zorgadviesteam wordt een intakegesprek met ouder en/of leerkracht door het maatschappelijk werk of een ander lid van het zorgadviesteam gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) van letsel kan een vertrouwensarts of een forensisch geneeskundige om advies worden gevraagd.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, wordt meteen advies gevraagd bij Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan wordt zo nodig in hetzelfde gesprek een melding gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kan overigens ook contact opgenomen worden met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de ouder

De signalen worden met de ouder besproken.

Het gesprek met de ouder wordt door de leerkracht, IB-er en/of directie gevoerd. Indien nodig wordt ondersteuning gevraagd bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder.

Overweeg registratie in de Verwijsindex

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van een vermoeden van seksueel misbruik, (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) of eengerelateerd geweld neemt u voorafgaand aan het gesprek met spoed contact op met het Veilig Thuis
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. De ouder wordt expliciet uitgenodigd tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. De volgende vragen kunnen aan de orde komen: Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

De ouder wordt na overleg met anderen op de hoogte gebracht. Tijdens deze contactmomenten wordt informatie uitgewisseld over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die de school heeft. Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, wordt dit met de ouder besproken.

Indien de ouder de zorgen herkent, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, wordt dit traject afgesloten. De leerling en de ouder worden binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleid.

Geen gesprek met de ouder of het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, de medewerker van school, of die van een ander in het geding is; of
- als er een goede reden is om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met de school zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

De school kan overwegen bij het zetten van stap 3 of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige(n), ook een melding te doen in de verwijsindex risicjongeren

Stap 4: De aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling afwegen

Op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder wordt het risico gewogen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Eveneens wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen. Bij twijfel wordt altijd (opnieuw) contact opgenomen met Veilig Thuis.

- Het risico wordt op grond van de volgende drie basisvragen gewogen:
 1. Is er direct fysiek gevaar?
 2. Belemmert de opvoedingssituatie een veilige en gezonde ontwikkeling van het kind?
 3. Zijn er risico's voor de veiligheid van het kind in de nabije toekomst?
- Neem bij twijfel altijd contact op met Veilig Thuis.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Op basis van de afweging in stap 4 wordt bepaald of de school de leerling en zijn gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kan beschermen.

In overleg met ouders en mogelijke interne instanties worden de volgende acties ingezet:

- **organiseren** van noodzakelijke hulp;
- **volgen van** de effecten van deze hulp; en
- **het alsnog doen van een *melding*** als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Als de school gebruik heeft gemaakt van het zorgadviesteam, kan het zorgadviesteam verdere actie coördineren. Het zorgadviesteam bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De verantwoordelijke medewerker binnen de school bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het zorgadviesteam. Met de ouder worden de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder besproken. De school geeft informatie en maakt afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. De ouder wordt doorverwezen. De school informeert daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp.

De school maakt afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Deze worden vastgelegd in een handelings- of begeleidingsplan. De uitkomsten worden besproken met de ouders.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

Kan de leerling *niet voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermd worden, of *twijfelt* de school er aan of zij hiertegen voldoende bescherming kunnen bieden:

- **meld** het vermoeden bij Veilig Thuis;
- **sluit** bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- **overleg** bij de melding met Veilig Thuis wat *na de melding*, binnen de grenzen van onze gebruikelijke werkzaamheden, **zelf** nog kunt doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

De melding wordt vooraf met de ouder besproken. De melding kan ook besproken worden met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom de school van plan is een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze de school tegemoet kan komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
4. Is dat niet mogelijk, dan worden de bezwaren afgewogen tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. De school betreft in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. De school doet een melding indien naar oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kan de school afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van medewerkers van de school, of die van een ander in het geding is; of
- als de school goede redenen heeft om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met de school zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, wordt opnieuw contact opgenomen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding gedaan. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien u onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

II Verantwoordelijkheden van [naam basisschool] in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Jong Leren er zorg voor dat:

directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider) aanstellen;
- deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop Jong Leren zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop Jong Leren de verantwoordelijkheid opschaaft indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

intern begeleider en/of direct leidinggevende:

- als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- de sociale kaart in de meldcode invult;
- deelneemt aan het zorgadviesteam;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners in de meldcode (sociale kaart);
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met het Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

leerkracht, vakleerkracht en/of remedial teacher:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft 'Competenties in relatie tot kindermishandeling' opgesteld. Dit document geeft aan welke competenties nodig zijn om adequaat binnen school te kunnen signaleren en handelen. De competenties worden per functie beschreven. U kunt dit bestand downloaden via het NJI of JSO.

III Sociale kaart van [naam basisschool]

Deze sociale kaart invullen met de organisatiespecifieke samenwerkingspartners. Indien mogelijk ook een contactpersoon invullen.

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)
Telefoonnummer : 112

Organisatie : Crisisdienst Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)
Telefoonnummer :

Organisatie : Veilig Thuis
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : Algemeen Maatschappelijk Werk
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : Bureau Jeugdzorg
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : GGZ
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : Jeugdgezondheidszorg
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : MEE
Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie : **Politie (ook sociale jeugd- zedenzaken)**

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie : **Steunpunt Huiselijk Geweld**

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie : **Zorgadviesteam**

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :